

PLAN ODNOWY MIEJCOWOŚCI CZARNA NA LATA 2009-2015

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	str. 2 - 3
II.	POŁOŻENIE.....	str. 4 - 8
III.	HISTORIA.....	str. 9 - 12
IV.	AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA.....	str.12 - 23
	1. Powierzchnia	
	2. Ludność	
	3. Infrastruktura techniczna	
V.	GOSPODARKA.....	str. 23
VI.	ANALIZA ZASOBÓW SOŁESTWA CZARNA.....	str. 24 - 25
VII.	ANALIZA SWOT.....	str. 25 - 27
VIII.	MISJA I CELE STRATEGICZNE.....	str. 27 - 29
IX.	SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU.....	str. 29 - 30
X.	ZGODNOŚĆ PLANU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI CZARNA Z PLANAMI WYŻSZEGO RZĘDU.....	str. 30
XI.	HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	str. 31

I.WSTĘP

Konieczność opracowania PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI w sposób formalny wynika z wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, a w szczególności wytycznych osi 3 PROW- Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Oś 3 zakłada między innymi wspieranie działań mających wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi. W zakresie finansowania zostaną objęte projekty z zakresu:

- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne, w szczególności świetlic i domów kultury,
- budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, służących do użytku publicznego,
- zakupu materiałów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów,
- związane z kształtowaniem centrów wsi jako obszaru przestrzeni publicznej, w szczególności poprzez odnawianie lub budowy placów, parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego,
- urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku,
- budowy, przebudowy lub remontu małej infrastruktury turystycznej,
- zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych na rzecz rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości,
- rewitalizacji budynków zabytkowych, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci,
- zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne,
- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w szczególności pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn,
- odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków,

- wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych w celu uporządkowania terenu w miejscowości

Warunkiem uzyskania wsparcia ze środków unijnych jest stworzenie Planu Odnowy Miejscowości, który jest zgodny ze Strategią rozwoju Gminy oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym. Dlatego też Plan Odnowy Miejscowości Czarna wpisuje się Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Stąporków, Strategię Rozwoju Województwa świętokrzyskiego, Strategię Rozwoju Kraju, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia oraz Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z elementów wpływających na rozwój, odnowę wsi oraz poprawę warunków pracy i życia mieszkańców. Opracowanie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013-
Działanie : Odnowa i Rozwój Wsi.

Plan Odnowy Miejscowości Czarna jest dokumentem o charakterze strategicznym i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju danej miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców, dlatego też w przygotowaniu dokumentu od samego początku uczestniczyli aktywnie mieszkańcy Czarnej wraz ze swoimi przedstawicielami: radną Rady Miejskiej w Stąporkowie oraz sołtysem i Radą Sołecką. Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długoterminowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2009-2015. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju i życia jej mieszkańców.

Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Czarna jest obszar tej miejscowości.

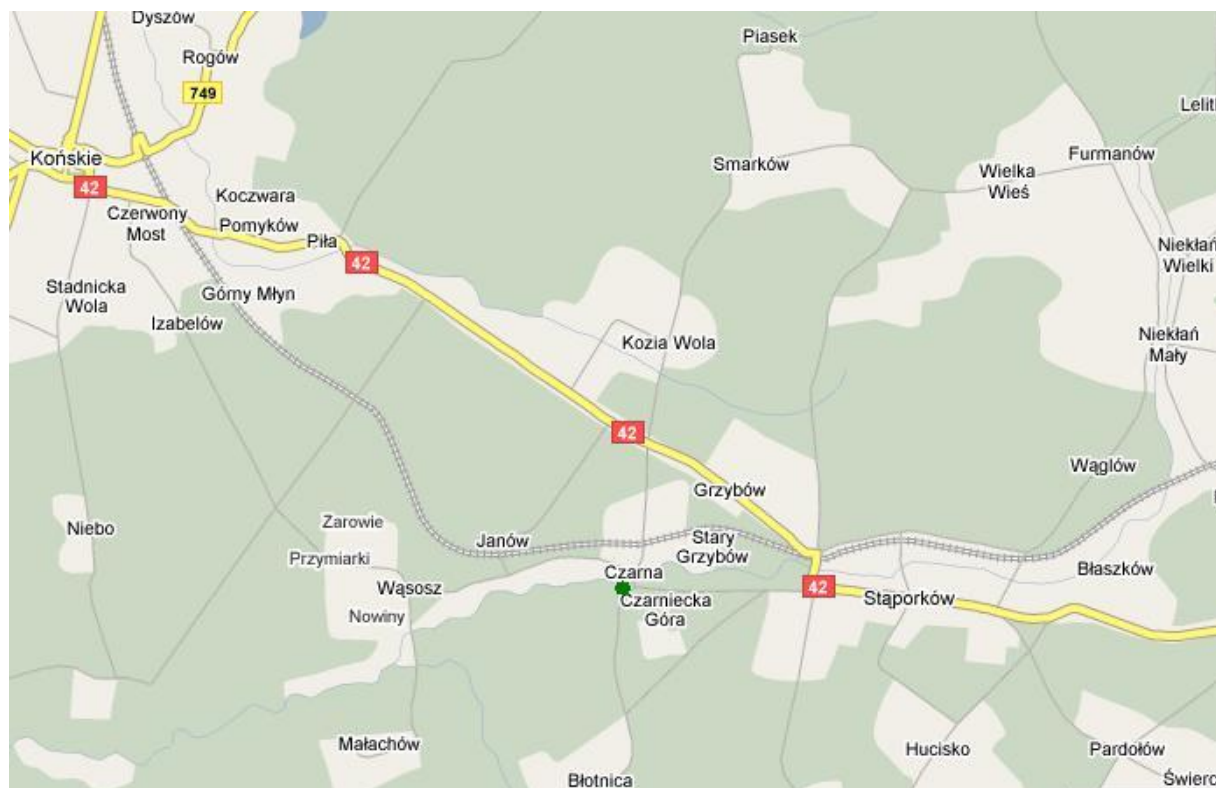
II. POŁOŻENIE

Czarna leży w Gminie Stąporków, położonej w północnej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie koneckim, na Wyżynie Kielecko- Sandomierskiej, w północnej części województwa świętokrzyskiego, w dolinie górnego odcinka rzeki Czarnej i prawego dopływu Pilicy.

Mapa 1. Położenie Czarnej na tle Gminy Stąporków.

Miejscowość położona jest na wysokości 330 m. n.p.m. , otoczona wzgórzami i lasami jodłowymi i sosnowymi, w odległości 15 km na wschód od Końskich, 45 km na północ od Kielc i 140 km na południe od Warszawy. Można tu dojechać pociągiem lub autobusem ze Skarżyska-Kamiennej, Końskich, Kielc czy Koluszek.

Mapa 2. Położenie Czarnej w stosunku do Końskich i Stąporkowa

Podłoże zawiera pokłady rudy żelaza, gliny, żwirów i dolomitów. Składa się ono z piaskowców i łupków iglastych, skał dość miękkich, które przez wietrzenie, erozję i spływanie wód dają zagłębienia w terenie. Występują tu takie surowce mineralne jak : złoża rud żelaza, piaskowce jurajskie i cisowe, gliny piaszczysto- pylaste i piaski. Wody gruntowe znajdują się na głębokości poniżej 2 metrów, zaś woda pitna poniżej 25 metrów. Na terenie

Czarnej znajduje się zbiornik wodny o powierzchni 5,5 ha. Gleby występujące na terenie miejscowości są słabe, bielcowe, powstałe z utworów piaskowych na podłożu gliniastym. Z tej racji zaliczane są do kompleksu żytinio- ziemniaczanego. Przewagę mają grunty V i VI klasy.

Podstawowym czynnikiem atrakcyjności obszaru są walory krajoznawcze. Istnieją tu sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju turystyki leczniczej- mikroklimat ze względu na otaczające lasy żywiczne. Równorzędne znaczenie mają walory kulturowe: Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczyni, imprezy kulturalne (Noc Świętojańska, Majówka na ludowo), przez wieś przebiega czerwony szlak turystyczny prowadzący z rezerwatu Diabla Góra do Łącznej.

Czarna z lotu ptaka

Zdjęcie 1. Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczyni

Zdjęcie 2. Czarna z lotu ptaka

Zdjęcie 3. Zalew w Czarnej

III. HISTORIA

Osadnictwo na ziemi stąporkowskiej istniało już w XII w. kiedy ten teren należał do rodu Odrowążów. Ród ten, pochodzenia morawsko- czeskiego wywodził się z Barowiców lub Beneszowców za czym przemawia między innymi podobny znak herbowy, imiona występujące w obu familiach oraz tradycja rodowa. Po śmierci w 1580 r. ostatniego Odrowąza „Koneckiego”, Stąporków i okolice przeszły w posiadanie Szczawiańskich.

Sporna jest data przejścia tych terenów w ręce Małachowskich najprawdopodobniej w połowie XVII wieku.

Pierwsze wzmianki o wsi Czarna pochodzą z XVI wieku i są związane z rozwojem górnictwa i hutnictwa na tym terenie. Z lat 1511-1526 pochodzą wzmianki o kuźnicy w Czarnej. Wyposażenie techniczne kuźnicy stanowił prymitywny piec do wytopu żelaza zwany „dymarką” skórzane miechy wdmuchujące powietrze, ciężki młot wagi około 130-150 kg do przekuwania wytopu na wyroby gotowe oraz urządzenia do prażenia i kruszenia wcześniej wypłukanej rudy. Młot i miechy najczęściej poruszane były przy pomocy kół wodnych. Większe kuźnie miały 3-5 kół w zależności od ilości młotów, co pozwoliło na pewną specjalizację produkcji, ponieważ każdy młot dawał produkt jednego typu np. narzędzia rolnicze, blachę, kosy itp. Czasami „dymarka” specjalizowała się w produkcji jednego artykułu i w zależności od tego nazywano ją topornią, blachownią, druciarnią itp.

Prekursorem budowy wielkich pieców na terenie Ziemi Koneckiej był właściciel tych dóbr kanclerz wielki koronny Jan Małachowski. Pierwszy wielki piec do wytopu surówki wznosił w 1739 roku w Stąporkowie, a w 1755 roku powstał piec w Janowie (wieś sąsiadująca z Czarną). Wybudowanie wielkiego pieca podniosło znaczenie tego terenu, który stał się głównym ośrodkiem kompleksu przemysłowego składającego się z wielkiego pieca i istniejących już poprzednio lub podźwigniętych z upadku „dymarek” przekształconych na fryszerki. Znajdowały się one w Czarnej, Błotnicy, Duraczowie, Piasku, Stąporkowie, Wąsoszy. W skład kompleksu weszła również założona przez Małachowskiego fryszerka w Janowie oraz Szabelnia i rusznikarnia w Pomykowie.

Kolejny opis zakładów zawdzięczamy inwentarzowi majątkowemu sporządzonemu po zmarłym 20 maja 1849 r. Stanisławie Małachowskim. Dokument ten datowany dnia 15 lipca 1850 r. zawierał opisy wszystkich posiadanych przez zmarłego zakładów przemysłowych, w tym także stąporkowskich.

Z rodziną Małachowskich związany jest rozwój kultu maryjnego. Podanie głosi, że objawienie się Maryi mieszkańcom ziemi koneckiej na jałowcach miało miejsce na przełomie XVI i XVII w. Okoliczny lud, który ciężko pracował w Czarnej przy wypalaniu węgla drzewnego i wytopie rudy żelaza, oddał się Jej we władanie, zdobiąc miejsce objawienia i budując małą kapliczkę.

Sława otrzymanych łask rozchodziła się szybko. Z bliższych i dalszych okolic przybywali pielgrzymi. Upływem czasu staraniem hrabiny Izabeli Małachowskiej z Humieckich rozpoczęto budowę kościoła (1763). Zezwolenia udzielił dnia 16 marca 1763 r. abp Władysław Łubieński, Prymas Polski, „na cześć Boga Wszechmogącego i Matki Bożej słynącej tutaj przez swój obraz wszelkimi łaskami”. Parafia powstała w 1919 r.

Budowa kaplicy, a później kościoła fundowanego przez Izabelę Małachowską, jak też powstanie obecnego Sanktuarium ziemi koneckiej w miejscowości Czarna to przedsięwzięcia ściśle powiązane z obecnością wizerunku Matki Bożej.

Obraz, malowany na płótnie, jest jednym z najpiękniejszych wizerunków Matki Bożej wykonanych na podobieństwo rzymskiego „Salus populi romani” (Zbawienie ludu rzymskiego) i pochodzi z przełomu XVI i XVII w. Obraz ten został odnowiony w 1990 r.

W 1971 r. troska o Sanktuarium została powierzona przez Pasterza Diecezji Sandomierskiej bpa Piotra Gołębiowskiego Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego. Nieprzerwany i żywy od wielu lat kult związany z Cudownym Obrazem prowadzi do podjęcia starań o pozwolenie na uroczystą koronację. Pragnął już tego Sługa Boży bp Piotr Gołębiowski, gorliwy czciciel Pani Czarneckiej.

Ordynariusz diecezji radomskiej, do której obecnie należy Czarna, bp Edward Materski wyraził życzenie, by korony Jezusa i Maryi przedstawić do poświęcenia Ojcu Świętemu, Janowi Pawłowi II.

W czasie czwartej wizyty Jana Pawła II w Polsce korony zostały przez niego pobłogosławione dnia 4 czerwca 1991 r., w Radomiu.

Natomiast 275 Konferencja Episkopatu Polski, obradująca w Częstochowie dnia 25 sierpnia 1995 r., zaakceptowała prośbę biskupa radomskiego Edwarda Materskiego o koronację obrazu Matki Bożej Wychowawczyni i postanowiła zwrócić się do Stolicy Apostolskiej o udzielenie tej łaski. Odpowiedź na tę prośbę stanowi bulla Sługi Bożego Jana Pawła II z dnia 23 lutego 1998 r.

Do koronacji doszło niebawem, bo 5 września 1999 r. Cudowny Wizerunek Matki Bożej Wychowawczyni został przyozdobiony koronami przez kard. Józefa Glempa Prymasa Polski,

wobec wielkiej rzeszy księży i pielgrzymów przybyłych na tę uroczystość z całej Polski.

4 maja 2005 r. zostaje zatwierdzony przez Stolicę Apostolską formularz Mszy Świętej o Matce Bożej Wychowawczynie.

W każdą środę przed wizerunkiem Matki Bożej jest odmawiana nowenna. Przedstawione są doręczone nam lub przesłane listownie prośby i podziękowania, a w modlitwach wielbione jest Jej imię za wszystko, co czyni dla swoich dzieci.

Małachowscy opuścili ten teren w 1869 r. wystawiając majątek na licytację. Dobra nabył hrabia Juliusz Tarnowski za 250,000 rubli. Rozpoczął się nowy rozdział w historii tych ziem. Na przełomie XIX i XX wieku następuje szybki rozwój osiedla Czarniecka Góra oddzielonego od Czarnej rzeką o tej samej nazwie. Powstało uzdrowisko przyrodolecznicze ze względu na odkryte źródło wody leczniczej zbadane przez doktora O. Bujwida w roku 1893. Były leczone choroby dróg oddechowych, układu krążenia, przewodu pokarmowego, choroby nerek i pęcherza oraz choroby kobiece.. W 1885 roku powstała linia kolejowa Łódź-Końskie- Niekłań – Skarżysko. Uzupełnieniem linii kolejowej była droga bita Bzin- Bliżyn- Stąporków- Końskie – Żarnów- Sulejów

Wraz z wyschnięciem źródła w 1954 roku znaczenie Czarnej i Czarnieckiej Góry maleje. Pamiątkom po latach „sławy” są nieliczne wille w Czarnieckiej Górze oraz sanktuarium w Czarnej.

Szukając początków walk narodowowyzwoleńczych na terenie Ziemi Stąporkowskiej należy cofnąć się do roku 1863 i jest związany z działalnością oddziału Dionizego Czachowskiego na tym terenie. Na cmentarzu w Czarnej znajduje się grób Antoniego Bucelskiego powstańca styczniowego.

Okres II wojny światowej to działalność oddziału mjr. „ Hubala” oraz akcje partyzanckie w ramach „ bitwy o szyny”. Świadectwem tamtych dni są mogiły i krzyże na cmentarzach oraz w okolicznych lasach..

Szkoła powstała w Czarnej za czasów cara około 1904 roku i była dla dzieci robotników pracujących w okolicznych kopalniach. Szkoła funkcjonowała do roku 1990. Później w budynku mieściło się przedszkole, poczta a obecnie świetlica środowiskowa oraz punkt biblioteczny. Budynek jest miejscem spotkań nie tylko dzieci i młodzieży ale również mieszkańców okolicznych wsi.

Ochotnicza Straż Pożarna swoją działalność rozpoczęła 20 lipca 1930 roku.

W latach 1953-55 mieszkańcy Czarnej czynnie uczestniczyli w budowie remizy Ochotniczej Straży Pożarnej .Budynek wzniesiony został przez społeczność lokalną ze składek , wpływów

z organizacji imprez dochodowych oraz nieodpłatnego przekazywania materiałów budowlanych. Jest to budynek jednokondygnacyjny, niepodpiwniczony składający się z jednej bryły. Po modernizacji Remiza ma spełniać dwie funkcje; funkcję garażowo-techniczną OSP oraz funkcję kulturalno- sportową z zapleczem sanitarnym.

Zdjęcie 6. Remiza OSP w Czarnej

IV. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA

Podczas prac nad Planem Odnowy Miejscowości Czarna odbywały się spotkania Rady Sołeckiej oraz mieszkańców wsi połączone z wypełnieniem ankiet, celem konsultacji społecznych było określenie potrzeb mieszkańców oraz diagnoza stanu obecnego i przyszłego. Z pośród mieszkańców wyłoniła się grupa osób chętnych do opracowania dokumentu i uczestniczących w warsztatach z zakresu konstruowania Planów Odnowy Wsi.

Poniższa tabela przedstawia jak mieszkańcy widzą swoją wieś i jak chcieliby aby w przyszłości wyglądała.

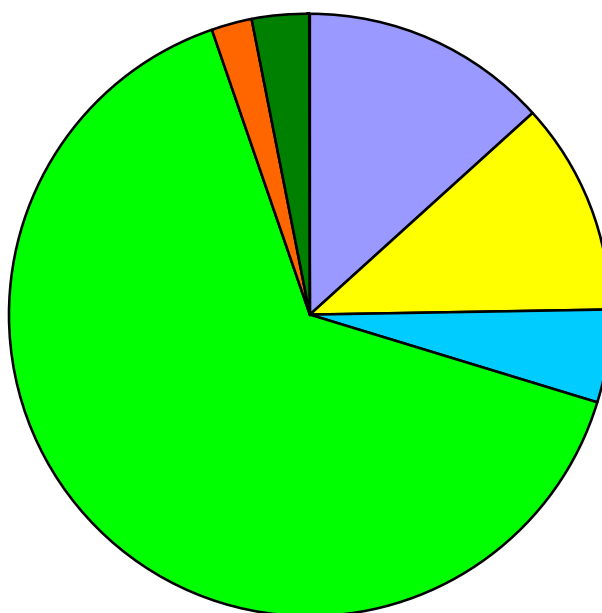
Pytania	Analiza	Prognoza
	Jak jest	Jak ma być
Co ją wyróżnia	Położenie, klimat , duża powierzchnia lasów, miejsce kultu religijnego, imprezy kulturalne, aktywne społeczeństwo, zbiornik wodny	Wieś atrakcyjna turystycznie, bezpieczna, kultywująca tradycje,
Jakie pełni funkcje	Mieszkalna w małym stopniu rolnicza	Nowoczesna infrastruktura drogowa i techniczna zaspakajająca potrzeby mieszkańców i turystów
Kim są mieszkańcy	Pracownicy przedsiębiorstw okolicznych miast i bezrobotni	Mieszkańcy zaradni, aktywnie uczestniczący w życiu społecznym , kulturowym wsi
Co daje utrzymanie	Praca w firmach w firmach państwowych i prywatnych, zasiłki	Mieszkańcy utrzymujący się z turystyki, agroturystyki, rekreacji oraz indywidualnego rolnictwa
Jaki ma wygląd	Zabudowa wsi zwarta, gospodarstwa w większości zadbane, liczne nieużytki rolne	Zadbane otoczenie, zagospodarowane nieużytki
Jaka jest infrastruktura komunikacyjna	Potrzeba lepszego połączenia w kierunkach: Końskie, Kielce, Skarżysko	Nowoczesna infrastruktura komunikacyjna, umożliwiająca rozwój turystyki i agroturystyki
Jakie obyczaje i zwyczaje są pielęgnowane	Obchodzone są głównie święta kościelne oraz Noc Świętojańska	Organizowanie imprez, festynów kulturalnych, sportowych. Ukształtowanie i pielęgnowanie tradycji, zwyczajów i obyczajów

Powierzchnia

Powierzchnia wsi Czarna wynosi 310,2928 ha, co stanowi 1,4 % powierzchni gminy . Z tego powierzchnia gruntów rolnych wynosi – 75,0656 ha. Poza tym na ogólną powierzchnię składają się:

- łąki – 25,6953 ha
- pastwiska – 22,1435 ha

- grunty zabudowane - 9,7700 ha
- lasy – 126,7183 ha
- wody stojące – 4,3061 ha
- wody płynące – 5,8665 ha

■ łąki
 ■ pastwiska
 ■ grunty zabud.
 ■ lasy
 ■ wody stojące
 ■ wody płynące

Wykres 1. Struktura gruntów wsi Czarna

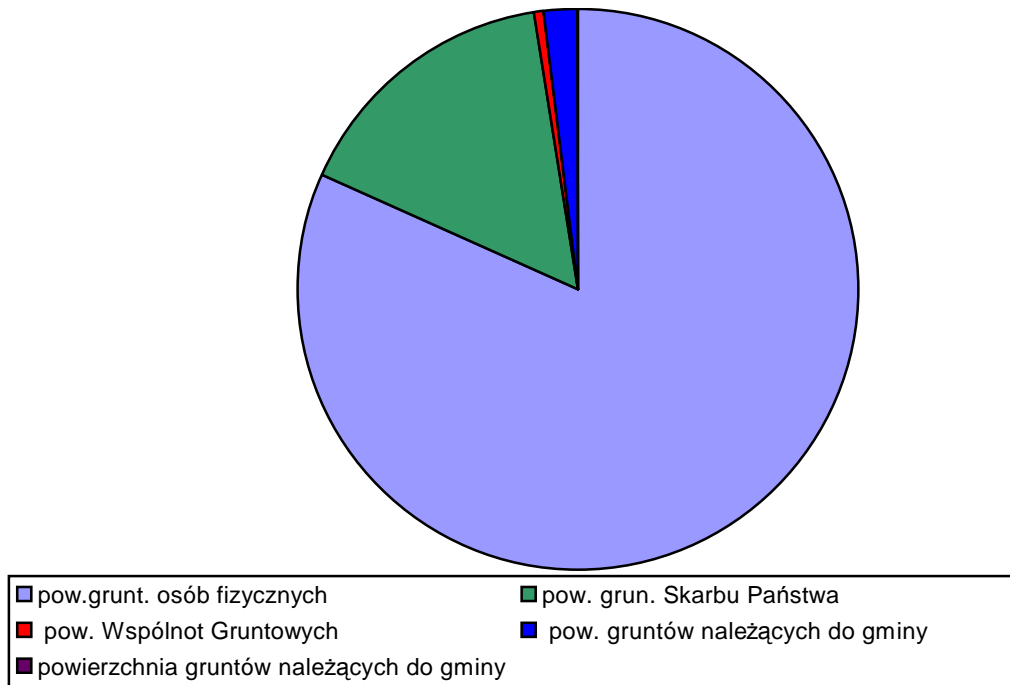
Lasy obejmują powierzchnię 126,7183 ha. w tym:

- lasy Skarbu Państwa – 270 311 m²
- lasy Wspólnoty Gruntowej – 20 600 m²
- lasy osób fizycznych – 1 239 491 m²
- lasy gminne – 16 300 m²

Własność gruntów przedstawia się w następujący sposób:

- powierzchnia gruntów osób fizycznych – 2.391.289 m²
- powierzchnia gruntów Skarbu Państwa – 458.187 m²
- powierzchnia Wspólnot Gruntowych – 22.700 m²

- powierzchnia gruntów należących do gminy – 52.948 m²
- powierzchnia gruntów należących do innych podmiotów – 1.369 m²

Wykres 2. Struktura własności gruntów wsi Czarna

Obszary wiejskie, szczególnie położone w tzw. „Polsce B” charakteryzują się cechami, które pozwalają zaliczyć je do obszarów peryferyjnych, natomiast ludność tych terenów do zagrożonych wykluczeniem społecznym i ekonomicznym. Barię rozwoju mieszkańców jest słabe wyposażenie w infrastrukturę techniczno- drogową, ochrony środowiska oraz internetową. Peryferyjność obszaru decyduje o pozbawieniu miejscowości bezpośredniego dostępu do ważniejszych korytarzy komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym, co jest niewątpliwie barierą w rozwoju miejscowości.

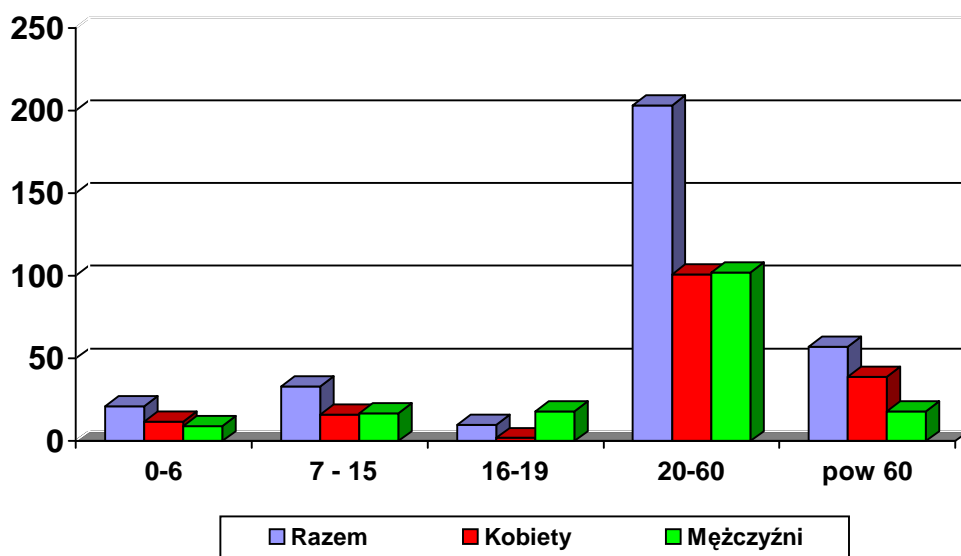
2. Ludność

Czarną zamieszkuje 324 mieszkańców, w tym 170 kobiet i 154 mężczyzn. Strukturę wiekową wsi przedstawia poniższa tabela:

**ZESTAWIENIE INFORMACYJNE O OSOBACH Z BAZY EWIDENCJI LUDNOŚCI
STAN BAZY 2008.12.31, ZAMELADOWANIE WSZYSTKIE**

WIEK	KOBIETY	MEŹCZYŹNI	RAZEM
0- 6 lat	12	9	21
7-15 lat	16	17	33
16-19 lat	2	8	10
20-60 lat	101	102	203
powyżej 60	39	18	57
OGÓLEM	170	154	324

Z powyższych danych wynika , że większość osób zamieszkujących Czarną jest w wieku 20- 60 lat, są to osoby wchodzące na rynek pracy, bądź w trakcie zmiany zatrudnienia. Dlatego też, podstawowym kierunkiem rozwoju miejscowości powinno być dążenie do podnoszenia jakości zasobów ludzkich na terenach wiejskich, możliwe jest to przez zwiększenie szans młodych ludzi na zdobycie dobrego wykształcenia, adekwatnego do potrzeb rynku pracy. Działania te mają wpływ na zmniejszenie liczby migracji zarobkowej (zarówno tej krajowej jak i zagranicznej), zwłaszcza młodych ludzi.

Wykres 3. Struktura wiekowa ludności wsi Czarna

Mieszkańcy Czarnej czynnie biorą udział w inicjatywach kierowanych bezpośrednio do nich. Wykazują przy tym ogromne zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej, włączają się we wszelkie działania mające na celu organizację imprez integracyjnych oraz kultywujących tradycję ludową. Zgłaszają swoje propozycje zmian zmierzających do poprawy obecnego stanu. Jednak trudno jest im samym podjąć inicjatywę, brak jest ich własnej aktywności, czekają na wskazówki i zapoczątkowanie działania przez liderów wiejskich lub różne instytucje lub organizacje.

Ważną rolę w życiu społeczności lokalnej pełni budynek po byłej szkole w której mieści się obecnie Świetlica Środowiskowa „Pomocna Dłoń” dla dzieci młodszych oraz jest realizowany program „Wspólny Dom” dla młodzieży, jest miejscem rozgrywek sportowych dla różnych grup wiekowych, zajęć muzycznych, teatralnych, spotkań integracyjnych, zebrań wiejskich i Rady Sołeckiej oraz lokalem wyborczym. W części budynku mieści się Filia Biblioteki Publicznej w Stąporkowie.

Ogrodzenie budynku wymaga wymiany oraz zagospodarowania. Urządzenia znajdujące się obecnie na placu zabaw są stare i zużyte i mimo częstych napraw i odnawiania wymagają wymiany.

W zajęciach świetlicowych uczestniczą dzieci i młodzież również z okolicznych miejscowości tj. Czarniecka Góra , Stąporków .

Zdjęcie 7. i 8 Budynek i plac zabaw przy świetlicy

3. Infrastruktura techniczna

Ilość gospodarstw w Czarnej wynosi 25 gospodarstw (24 gospodarstwa 1-2 hektarowe, 1 od 2 do 5 hektarów), każde korzysta z sieci elektrycznej i wodociągowej.

W obrębie wsi znajduje się Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczynie, XVIII wieczny kościół, dom rekolekcyjny z miejscami noclegowymi, cmentarz, sklep spożywczy, świetlica, Remiza OSP, przystanek autobusowy, stacja kolejowa, 5,5 hektarowy zbiornik wodny na rzece Czarna.

Czarna to wieś o układzie liniowym z obustronną, zwartą zabudową. Wspólną cechą zabudowy jest posadowienie na wąskich działkach, ogrodzonych od frontu z licznymi budynkami gospodarczymi w głębi parceli.

W centrum wsi znajduje się Sanktuarium MBW obok którego położony jest XVIII wieczny kościół oraz dom rekolekcyjny, oraz ołtarz polowy. We wsi u zbiegu ulic stoi 100-letnia figura Matki Bożej.

Zdjęcie 9. Sanktuarium Matki Bożej Wychowawczynie

Zdjęcie 10. Figura Matki Bożej

Na zachodnim krańcu Czarnej znajduje się cmentarz rzymsko- katolicki położony po obu stronach drogi powiatowej Końskie – Stąporków. Brak miejsc parkingowych przy cmentarzu jest dużą uciążliwością zwłaszcza podczas Świąta Zmarłych oraz pogrzebów lub innych uroczystości religijnych.

Zdjęcie 11. Widok miejscowości od strony zachodniej

W północnej części wsi znajduje się stacja kolejowa na linii Skarżysko – Koluszki. Budynek zaniedbany. Z powodu zmniejszenia liczby pociągów na tej trasie likwidacji uległa kasa biletowa a budynek został zamknięty.

Zdjęcie 12. Stacja PKP

Zdjęcie 13. Widok miejscowości od strony północnej

Na południowych krańcach miejscowości położony jest zalew sztuczny zasilany wodą z rzeki Czarna. Zbiornik i wyspa na nim został częściowo zagospodarowany. Zabudowa drewniana w formie grodu powstała w trakcie realizacji projektu współfinansowanego przez fundację „Młodzież”. W ramach którego odbyły się warsztaty dla młodzieży, gra terenowa „Larp” oraz biesiada i kiermasz średniowieczny ,pokaz walk rycerskich, puszczenie wianków, degustacja potraw regionalnych. Odbyły się trzy edycje, przyjęła się nazwa „ Noc Świętojańska” a kiermasz przekształcił się w prezentację sołectw, które nie tylko zapraszają do degustacji przygotowanych potraw ale również prezentują dorobek artystyczny twórców mieszkających w danym sołectwie. Liczne konkursy towarzyszące imprezie są adresowane do osób w różnym wieku i dostarczają dużo emocji a przede wszystkim zabawy. Uczestnikami imprezy są mieszkańcy naszej gminy , powiatu , województwa. W ostatnim festynie uczestniczyło około 5 tys osób. Powodzenie tej formy aktywności był możliwy dzięki zaangażowaniu mieszkańców, instytucji i ludzi dobrego serca, którzy pomagają w organizacji festynu.

Zdjęcie 14.15. Wyspa i zalew w Czarnej

V. GOSPODARKA

We wsi nie ma ulokowanych większych zakładów przemysłowych, główną rolę odgrywają małe jednoosobowe firmy. Są to firmy działające głównie na rynku gminnym. Głównym problemem z jakim borykają się przedsiębiorcy jest brak odpowiednich instrumentów i narzędzi wspierających i stymulujących rozwój przedsiębiorczości, umożliwiających łatwy dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Przez to zahamowana jest aktywność inwestycyjna oraz aktywność do podejmowania działalności gospodarczej.

Obecnie na terenie Czarnej zarejestrowanych jest 9 podmiotów gospodarczych.

Miejscowość	Placówki handlowe	Placówki handlowe poza siecią sklepową	Placówki wyrobów przemysłowych	Budownictwo	Usługi transportowe	Zakłady produkcyjno-usługowe
Czarna	1	1	1	2	1	3

VI. ANALIZA ZASOBÓW SOŁECTWA CZARNA

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o małym znaczeniu	Jest o dużym znaczeniu
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE			
Walory krajobrazu		X	
Walory przyrodnicze			X
Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)		X	
Gleby		X	
Kopaliny		X	
ŚRODOWISKO KULTUROWE			
Walory architektury	X		
Walory zagospodarowania przestrzennego		X	
Zabytki		X	
Zespoły artystyczne	X		
DZIEDZICTWO RELIGIJNE I HISTORYCZNE			
Miejsca, osoby i przedmioty kultu		X	
Święta i odpusty		X	
Pielgrzymki			X
Tradycje, obrzędy, gwara		X	
Legandy, podania i fakty historyczne		X	
Ważne postacie historyczne			X
Specyficzne nazwy		X	
OBIEKTY I TERENY			
Działki pod zabudowę mieszkaniową		X	
Działki pod domy letniskowe		X	
Działki pod zakłady usługowe i przemysł	X		
Tradycyjne obiekty gospodarcze wsi (spichlerze, kuźnie, młyny)	X		
Place i miejsca publicznych spotkań			X

Miejsca spotkań i rekreacji		X	
GOSPODARKA, ROLNICTWO			
Specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)	X		
Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe		X	
Możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne		X	
SĄSIEDZI I PRZYJEZDNI			
Korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasta, arterie komunikacyjne, atrakcje turystyczne)		X	
Ruch tranzytowy	X		
Możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne		X	
INSTYTUCJE			
Placówki opieki medycznej	X		
Szkoły	X		
Świetlica wiejska			X
LUDZIE, ORGANIZACJE SPOŁECZNE			
OSP		X	
KGW	X		
Inne stowarzyszenia			X?

VII. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY

- Atrakcyjne położenie geograficzne; łatwy dojazd do dużych ośrodków miejskich: Końskie, Kielce, Skarżysko, Łódź,
- Walory turystyczne: żywiczne lasy, czerwony szlak turystyczny z rezerwatu Diabla Góra do Łącznej, mikroklimat, duży potencjał leśny,
- Imprezy cykliczne organizowane przez mieszkańców; „Noc Świętojańska”, „Majówka na ludowo”,

- Sanktuarium MBW z zapleczem noclegowym i kuchennym,
- Działająca Świetlica Wiejska,
- Zbiornik wodny (częściowo zagospodarowany).

SŁABE STRONY

- Brak możliwości zarobkowania w rolnictwie,
- Niska aktywność mieszkańców w inicjowaniu działań,
- Słaba promocja,
- Brak dostępu do Internetu,
- Migracja i emigracja młodych ludzi,
- Ograniczony rozwój działalności pozarolniczej, turystycznej i usługowej,
- Zły stan infrastruktury technicznej; brak kanalizacji, oczyszczalni ścieków, braki w oświetleniu ulic

SZANSE

- Możliwość uzyskania wsparcia ze środków unijnych i poza,
- Rozwój turystyki wiejskiej, agroturystyki oraz alternatywnych form spędzania wolnego czasu- ekologia, naturalne otoczenie, dziedzictwo kulturowe, folklor,
- Tereny inwestycyjne- rozwój małych rodzinnych przedsiębiorstw,
- Zwiększenie aktywności mieszkańców,
- Rozwój turystyki pielgrzymkowej w oparciu o Sanktuarium MBW,
- Rozwój bazy sportowo- rekreacyjnej w oparciu o zalew i teren przy świetlicy

ZAGROŻENIA

- Brak kompleksowych inwestycji w infrastrukturę techniczną,
- Peryferyjność w skali kraju i Unii Europejskiej,
- Ukryte bezrobocie na wsi,
- Odływ młodych ludzi, emigracja zarobkowa,
- Niski przyrost naturalny

Podczas prac nad Planem Odnowy Miejscowości Czarna przeprowadzono liczne rozmowy i spotkania z mieszkańcami, podczas których zostały określone potrzeby oraz zadania inwestycyjne na terenie wsi. Stworzona została lista zadań priorytetowych:

1. Zagospodarowanie terenu wokół zalewu oraz wyspy; budowa wiaty na wyspie z miejscem grillowym i w północnej części terenu przy zalewie, pomostów dla wędkarzy, ustawienie ławek i stołów oraz koszy na śmieci, rekonstrukcja mola oraz budowa boiska do piłki siatkowej plażowej, sceny letniej.
2. Budowa oczyszczalni ścieków na rzece Czarna.
3. Budowa placu zabaw oraz kompleksu boisk przy świetlicy,
4. Remont i wyposażenie świetlicy w komputery z dostępem do internetu.
5. Zagospodarowanie terenu przy remizie OSP, urządzenie i uporządkowanie terenu, budowa parkingu.
6. Modernizacja i remont sal w budynku remizy OSP.
7. Budowa zatoczki autobusowej.
8. Odnowienie kapliczki przydrożnej

W dalszej kolejności zostaną podjęte starania w celu wykonania następujących zadań:

1. Właściwe oznakowanie szlaków turystycznych, utworzenie ścieżki rowerowej i dydaktycznej.
2. Organizowanie imprez sportowych, kulturalnych opartych na tradycji, wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki.

VIII. MISJA I CELE STRATEGICZNE

MISJA

Wieś gwarantująca poprawę jakości życia mieszkańców, atrakcyjna dla turystów i inwestorów, dająca zatrudnienie jej mieszkańcom.

CELE STRATEGICZNE

Realizacja określonej misji wymaga dokładnego sprecyzowania celów strategicznych, które są gwarancją realizacji zadań zmierzających do spełnienia wyznaczonej dla wsi Czarna misji.

Cel strategiczny I: Wzrost atrakcyjności miejscowości poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

Cel ma służyć zaspokojeniu potrzeb społecznych, kulturalnych oraz rekreacyjnych mieszkańcom wsi. Możliwe to będzie poprzez realizację następujących zadań:

1. Zagospodarowanie przestrzeni wokół remizy OSP, parking i droga dojazdowa.
2. Stworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku, modernizacja i doposażenie boiska sportowego, placu zabaw dla dzieci przy świetlicy środowiskowej.
3. Zagospodarowanie terenu wokół zalewu: scena letnia, ławy, stoły altany, podesty dla wędkarzy, miejsce do grilla, boisko do piłki siatkowej plażowej, rekonstrukcja mola.
4. Remont i wyposażenie świetlicy w stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu.
5. Kontynuacja modernizacji i remontu sal w budynku remizy OSP.
6. Budowa oczyszczalni bezobsługowej na rzece Czarna.

Cel strategiczny II: Wzrost bezpieczeństwa na wsi .

Określony cel ma służyć przede wszystkim poprawie bezpieczeństwa na obszarach wiejskich, co w znacznym stopniu wpłynie na wzrost jakości życia na wsi.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań:

1. Budowa parkingów przy zalewie, cmentarzu oraz zatoczki autobusowej .
2. Uzupełnienie oświetlenia przy cmentarzu i zalewie.
3. Położenie progu spowalniającego w celu ograniczenia prędkości przez wieś Czarna.

CEL strategiczny III: Wzrost rozwoju turystyki oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego.

1. Odnowienie kapliczek przydrożnych.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez promocję walorów turystycznych obszaru, a także odbudowę i poprawę stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi. Realizacja określonych zadań przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej Czarnej.

2. Właściwe oznakowanie szlaków turystycznych, utworzenie ścieżki rowerowej i dydaktycznej.
3. Organizowanie lokalnych imprez sportowych i kulturalnych opartych na tradycji, wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki (np. Noc Świętojańska, Majówka na ludowo, Święto Flagi itp.).
4. Szkolenie liderów wiejskich i doradztwo.

Określone powyżej cele strategiczne wiążą się z realizacją zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich, są podstawą do tworzenia warunków prowadzonych do przekształceń w rolnictwie oraz alternatywnych źródeł utrzymania na wsi. Ponadto zapewniają stałą poprawę warunków życia, zamieszkania i bezpieczeństwa mieszkańców. Wpływają również na promocję turystyki wiejskiej i agroturystyki poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego, historycznego i przyrodniczego.

IX. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU

Ważnym elementem decydującym o początku wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Czarna jest wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej w Stąporkowie. Prace nad planem od samego początku będą poddane pełnej kontroli mieszkańców Czarnej. Będzie to dla nich źródło informacji na temat zaplanowanych zadań i inwestycji, a także o postępach prowadzonych prac. Podczas przeglądu i aktualizacji Planu Odnowy Miejscowości, mieszkańcy będą brać czynny udział w zgłaszaniu propozycji inwestycyjnych.

Plan Odnowy Miejscowości będzie podlegać stałemu monitorowaniu. Proces ten będzie miał na celu analizowanie stanu zaawansowania założonych działań oraz zgodności ich z postawionymi założeniami. Plan będzie modyfikowany poprzez korekty i uaktualnianie jego zapisów. Stan zaplanowanych zadań i ich weryfikacja, będzie procesem ciągłym, trwającym od momentu rozpoczęcia planowania inwestycji, poprzez realizację, aż do jej zakończenia. Monitorowanie odbywać się będzie w formie bezpośredniej, polegającej na dokonywaniu wizji lokalnych i sprawdzaniu rzeczywistego

stanu realizacji działań oraz pośredniej- sprawozdawczej, polegającej na analizowaniu materiałów, wskaźników, statystyk.

X.ZGODNOŚĆ PLANU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI CZARNA ZE STRATEGIAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Czarna są zgodne z zapisami zawartymi w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Stąporków, Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, Strategii Rozwoju Kraju, oraz Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013.

Cele wskazane w powyższych dokumentach mają przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców wsi, wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, zachowania i wzmocnienia różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej, rozwoju turystyki oraz zwiększenia dostępu do infrastruktury turystycznej.

Powyższe cele będą realizowane poprzez poprawę konkurencyjności rolnictwa i obszarów wiejskich, ochronę środowiska, poprawę jakości życia oraz aktywizację społeczną.

Zadania priorytetowe określone w niniejszym dokumencie, przyczynią się do polepszenia jakości życia na obszarach wiejskich poprzez rozwinięcie sektora podstawowych usług na rzecz ludności.

Innym bardzo ważnym aspektem rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, jest ich rola w zachowaniu i odtwarzaniu walorów krajobrazowych oraz zasobów przyrody, a także dziedzictwa kulturowego wsi. Dzięki realizacji w Czarnej zamierzonych działań powyższe cele zostaną osiągnięte.

XI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

RODZAJ ZADANIA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.1. Zagospodarowanie przestrzeni wokół remizy OSP							
1.2. Modernizacja i doposażenie boiska sportowego oraz placu zabaw przy świetlicy środowiskowej							
1.3. Zagospodarowanie terenu wokół zalewu							
1.4. Remont i wyposażenie świetlicy							
1.5. Kontynuacja modernizacji i remontu sal OSP							
1.6. Budowa bezobsługowej oczyszczalni wody na rzece Czarnej							
2.1. Budowa parkingów przy zalewie i cmentarzu oraz zatoczek autobusowych							
2.2. Uzupełnienie oświetlenia przy zalewie i cmentarzu							
2.3. Wykonanie progu spowalniającego							
3.1. Odnowienie trzech kapliczek przydrożnych							
3.2. Oznakowanie szlaków turystycznych oraz utworzenie ścieżki rowerowej i dydaktycznej.							
3.3. Imprezy lokalne (sportowe, kulturalne itp.)							
3.4. Szkolenie liderów wiejskich i doradztwo							